

STORTINGET

Innst. 317 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Dokument 8:138 S (2022–2023)

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om en mer bærekraftig handlingsregel

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en justering av handlingsregelen, herunder innføring av en kontantstrømregel.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Frode Jacobsen, lederen Eigil Knutsen, Tellef Inge Mørland, Mona Nilsen og Gaute Børstad Skjervø, fra Høyre, Mahmoud Farahmand, Irene Heng Lauvsnes, Heidi Nordby Lunde og Helge Orten, fra Senterpartiet, Kjerstin Wøyen Funderud, Geir Pollestad og Per Martin Sandtrøen, fra Fremskrittspartiet, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Marie

Sneve Martinussen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, fra Miljøpartiet De Grønne, Lan Marie Nguyen Berg, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til forslaget og til finansministerens uttalelse av 10. mars d.å. Uttalelsen er lagt ved denne innstillingen.

Komiteen viser til at formålet med Statens pensjonsfond er å understøtte statlig sparing for finansiering av folketrygdens pensjonsutgifter og å underbygge langsiktige hensyn ved bruk av statens petroleumsinntekter. For å koble statens løpende oljeinntekter fra hvor mye som brukes over statsbudsjettet og spare til fremtidige generasjoner, sier regelen at alle statens løpende inntekter fra olje og gass skal overføres til fondet. For å dekke underskudd på statsbudsjettet kan en bruke realavkastningen av de midlene som allerede er spart, beregnet til tre pst. Dermed opprettholdes realverdien av sparepengene til fremtidige generasjoner slik at Norges petroleumsformue kommer både dagens og fremtidige generasjoner til gode. Målet med investeringene i Statens pensjonsfond er høyest mulig avkastning innenfor et moderat risikonivå.

Komiteen viser til at regjeringen Solberg nedjusterte anslaget på forventet realavkastning fra 4 pst. til 3 pst. i Meld. St. 29 (2016–2017) Perspektivmeldingen 2017, og at handlingsregelen er fleksibel. Det legges vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet. I tillegg åpner handlingsregelen opp for en aktiv finanspolitikk gjennom å bruke mer penger i dårlige tider, mot å holde igjen i gode tider. For at bruken av fondsmidler over tid skal følge den forventede realavkastningen av SPU, bør det derfor brukes mindre enn 3 pst. i normale tider for å sikre et handlingsrom i budsjettpolitikken mot økonomiske tilbakeslag. Som finansminister Vedum peker på

i sitt svarbrev av 10. mars 2023 til komiteen, la budsjettene under regjeringen Solberg opp til et fondsuttak godt under rettesnoren i årene etter 2016, blant annet begrunnet med risikoen for fall i fondskapitalen. Samtidig har fondsuttaket blitt raskt tilpasset når norsk økonomi har vært utsatt for store forstyrrelser, slik som oljeprisfallet, pandemien og krigen i Ukraina, som illustrerer hvordan fleksibiliteten er en styrke ved handlingsregelen.

Komiteen viser videre til Thøgersen-utvalgets vurdering om at retningslinjen for bruk av fondet bør være enkel, forståelig og lett å kommunisere, for å sikre legitimitet og politisk eierskap til regelen. Derfor må endringer veies opp mot eventuelle ulemper som kan følge av å forlate en rettesnor som virker godt forstått og forankret.

Komiteen merker seg at departementet jobber videre med å analysere egenskaper ved ulike utforminger av rettesnorer for bruk av fondsmidler, slik at man får et bredere og enda mer solid faglig grunnlag for å vurdere bærekraften i statsfinansene under handlingsregelen. Komiteen ser frem til å få analysene presentert for Stortinget.

Komiteen viser samtidig til at det rådgivende utvalget for finanspolitiske analyser uttaler at en grundig faglig utredning av hvordan handlingsregelen bør tilpasses, ikke bør drøye for lenge.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, ønsker debatt rundt innretning og utforming av en økonomisk bærekraftig handlingsregel velkommen, og legger til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget innen rimelig tid med en slik utredning. På denne bakgrunn tilrår flertallet at forslaget ikke vedtas.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, er kjent med at de langsiktige framskrivningene for norsk økonomi som forslagsstillerne peker på, viser et strammere økonomisk handlingsrom og et betydelig inndekningsbehov frem mot 2060. Da handlingsregelen ble innført i 2001, understreket Stortinget at oljeinntektene ikke måtte bli en unnskyldning for ikke å gjennomføre nødvendige systemreformer, og at økningen i bruken av oljeinntekter skulle øke vekstevnen i norsk økonomi gjennom investeringer i infrastruktur, kunnskap og vekstfremmende skattelettelser. Ved behandlingen av Meld. St. 29 (2016–2017) Perspektivmeldingen 2017 gjentok en samlet finanskomité nødvendigheten av systemreformer og stilte seg igjen bak de økonomiske hovedprioriteringene fra 2001.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine forslag og merknader i forbindelse med behandlingen av Representantforslag 245 S (2021–2022) fra representanter fra Fremskrittspartiet,

jf. Innst. 139 S (2022–2023), om ny økonomisk politikk og samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i Norge, med forslag om en revisjon av handlingsregelen og forslag til et nytt ankerfeste for den økonomiske politikken.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i beregningene til Perspektivmeldingen 2021 kom frem at inndekningsbehovet i 2030 kunne møtes ved å reversere om lag halvparten av skatte- og avgiftskuttene siden 2014. Inndekningsbehovet var altså både økt og forsert av Høyre-regjeringens politikk, og Sosialistisk Venstreparti har sammen med regjeringen bedret situasjonen betraktelig gjennom rettferdige skatteøkninger og en ansvarlig budsjettpolitikk.

Dette medlem viser videre til at det kom frem i tallgrunnlaget for Perspektivmeldingen 2021 at anslaget for inndekningsbehovet er svært sensitivt for avkastningen i SPU. Dersom den årlige avkastningen frem til 2060 blir den samme som i 2000–2020 (4,2 pst.), vil vi ikke ha et inndekningsbehov før etter 2050. Dersom den årlige avkastningen frem til 2060 blir den samme som avkastningen 2010–2020 (6,3 pst.), vil vi ikke få noe inndekningsbehov før 2060 i det hele tatt, men snarere oppleve en voldsom økning i handlingsrommene i budsjettene. Avkastningen kan også bli atskillig lavere, noe som da vil kunne medføre et stort inndekningsbehov. Dette medlem ser frem til beregningene og fornyet diskusjon om dette i forbindelse med den neste perspektivmeldingen.

Dette medlem viser videre til sine merknader i Innst. 139 S (2022–2023) som omhandler regler for budsjettpolitikken.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at handlingsregelen er blitt drøftet av tidligere offentlig oppnevnte utvalg, blant annet av Thøgersen-utvalget (NOU 2015:9). Dette medlem legger vekt på at siden forrige utredning i 2015 har fondet doblet seg i verdi og vokst langt raskere enn framskrivningene la til grunn i nevnte utredning. Finansdepartementet har videre oppnevnt Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser, med mandat til å gi faglige råd knyttet til en bærekraftig finanspolitikk.

Dette medlem viser til at rådet anbefaler en snarlig grundig faglig utredning av handlingsregelen. Rådet anbefaler videre at utredningen bør vurdere innfasingen av penger fra fondet og alternative måter dette kan gjøres på. Utredning og gjennomføring av en slik justering bør ikke drøye lenge, presiserer utvalget.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en justering av handlingsregelen.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at handlingsregelen er forutsatt å sikre at det ikke tas ut mer enn forventet realavkastning fra fondet, for å sikre at fremtidens generasjoner også får nytte godt av oljeformuen. Innretningen er også ment å sikre at man ikke får en overoppheting av norsk økonomi. Hvis man hadde tatt alle oljeinntektene inn i norsk økonomi, ville dette ført til en overoppheting som ville vært skadelig for mye annen næringsvirksomhet, spesielt konkurranseutsatt virksomhet.

Dette medlem viser til at Norges håndtering av oljeformuen har vært eksepsjonelt fremsynt og viktig for utvikling av det Norge vi i dag kjenner. Dette medlem støtter dagens innretning der dagens skatteinntekter skal tas inn i fondet, og uttak fra fondet skal basere seg på en handlingsregel. Dette medlem støtter behovet for en utredning av en justering av handlingsregelen.

Dette medlem viser imidlertid til at verden står overfor enorme utfordringer. Innen 2030 må klimagassutslippene våre være halvert skal vi sikre en bærekraftig fremtid for generasjonene som kommer etter oss. Dette medlem viser videre til at regjeringen i årets budsjett har valgt å ilegge fornybarnæringen en skatteskjerpelse – dette i en periode hvor det er et enormt behov for ny fornybar energi. Norge er på vei mot et kraftunderskudd, noe som vanskeliggjør oppgaven med å elektrifisere samfunnet vårt på rekordtid. Samtidig har den fossile næringen sluppet unna. Denne næringen har isteden fått skatteletter – skatteletter som har ført til et enormt oppsving for olje- og gassnæringen.

Dette medlem viser til at dette bakteppet bør gjøre det mulig å tenke nytt innenfor denne sektoren. Dette medlem ønsker ikke å endre dagens regime hvor dagens skatteinntekter fra oljenæringen settes direkte inn i Oljefondet og uttaket styres av en handlingsregel. Dette medlem vil imidlertid peke på at dersom nye skatter og/eller avgifter innføres for denne næringen, så vil dette ha en innstrammende effekt på økonomien. Dette kan derfor være et argument for at inntekter fra nye avgifter eller skatter bør kunne tas direkte inn i statsbudsjettet. Dette medlem viser til at en slik ny inntekt inn på statsbudsjettet ikke vil ha større inflasjonsdrivende effekt enn statens egen økte skatt på fornybar energi. Dette er fordi den økte avgiften på fossil energi vil ha samme inndragende effekt som den økte skatten på fornybar energi.

Dette medlem viser også til at dagens regjering ofte snakker om å bygge fornybarsamfunnet på skuldrene til oljenæringen. Dette medlem viser til at en

egen omstillingsavgift på olje og gass vil bidra til dette formålet. Dette medlem viser til at en slik avgift også innebærer en økt avgiftslegging av olje- og gassnæringen, og den vil således ha en dempende effekt på økonomien. Det er derfor et argument for at også disse inntektene bør kunne tas inn i økonomien og bidra til en bærekraftig omstilling av norsk økonomi og næringsliv.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten til å bygge fornybarsamfunnet på skuldrene til oljenæringen gjennom å innføre en omstillingsavgift på olje- og gassproduksjon, som brukes til en bærekraftig omstilling av norsk næringsliv.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede en justering av handlingsregelen.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten til å bygge fornybarsamfunnet på skuldrene til oljenæringen gjennom å innføre en omstillingsavgift på olje og gassproduksjon, som brukes til en bærekraftig omstilling av norsk næringsliv.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råtar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:138 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om en mer bærekraftig handlingsregel – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 2. mai 2023

Eigil Knutsen

leder

Heidi Nordby Lunde

ordfører

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomiteé
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
23/1088

Dato
10.03.2023

**Dokument 8:138 S (2022-2023) Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wethrus
Thorsvik om en mer bærekraftig handlingsregel**

Jeg viser til brev 16. februar 2023 vedrørende dokument 8:138 S (2022-2032) med følgende forslag fra representantene Breivik, Almeland og Thorsvik:

Stortinget ber regjeringen utrede en justering av handlingsregelen, herunder en innføring av en kontantstrømregel.

Nedenfor følger mine kommentarer:

Handlingsregelen er en retningslinje for budsjettpolitikken som gir en plan for bruken av fondsmidler over statsbudsjettet. Den uttrykker følgende:

- *Bruken av fondsmidler skal over tid følge den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond utland.*
- *Det må legges stor vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet.*

Representantene viser innledningsvis til at langsiktige fremskrivninger peker på et betydelig inndekningsbehov frem mot 2060, og at politikken må innrettes slik at det blir liten risiko for at man kommer i en situasjon der finanspolitikken ikke er bærekraftig, og det blir behov for omfattende innstramminger. Jeg vil påpeke at bruk av oppsparte midler i Statens pensjonsfond utland skal følge handlingsregelen. Fondsmidlene kan

ikke erstatte nødvendige fremtidige tilpasninger på utgifts- og inntektssiden i resten av statsbudsjettet for å sikre inndekning på lang sikt.

Representantene viser videre til at anslaget for den forventede realavkastningen av fondet ble satt ned fra 4 prosent til 3 prosent per år i 2017, og at daværende sentralbanksjef Øystein Olsens i sin årstale i februar i 2021 pekte på at dersom en da skulle gjentatt beregningen fra 2016, ville endringen i rentenivået alene redusert anslaget på forventet realavkastning fra rundt 3 prosent til om lag 2 prosent per år.

I dag er verden preget av inflasjonstall vi ikke har sett på flere tiår, og rentenivået er hevet igjen. I en oppdatert analyse fra desember anslår Norges Bank forventet realavkastning til 3 prosent ved utgangen av tredje kvartal i fjor på en portefølje tilsvarende SPU (se NBIM *Diskusjonsnotater*: «Forventet avkastning på en investeringsportefølje med flere aktivaklasser», 19. desember 2022). Historien tilsier at realavkastningen av fondet i lange perioder kan bli lavere eller høyere enn det langsiktige anslaget som i dag er på 3 prosent. Samtidig må finanspolitikken ta høyde for at avkastningen er usikker, som Finansdepartementet har omtalt i perspektivmeldinger og nasjonalbudsjetter.

En eventuell justering av den langsiktige rettesnoren for bruk av fondsmidler må være robust i ulike situasjoner. Justeres innretningen av rettesnoren etter situasjonen man står i, vil den etter hvert kunne fremstå mindre veiledende.

Handlingsregelen er fleksibel. I NOU 2015:9 *Finanspolitikk i en oljeøkonomi – Praktisering av handlingsregelen* (Thøgersen-utvalget) ble det påpekt at man ikke mekanisk hadde fulgt rettesnoren, men praktisert handlingsregelen fleksibelt og glattet bruken ved store endringer i fondskapitalen eller i faktorer som påvirker det strukturelle underskuddet. Utvalget pekte på at: «*Denne fleksibiliteten har vært en styrke ved regelen.*» I årene etter 2016, når fondet har steget kraftig i verdi, har budsjettene stort sett lagt opp til et fondsuttak godt under rettesnoren, begrunnet blant annet med risikoen for fall i fondskapitalen. Samtidig har fondsuttaket blitt raskt tilpasset når norsk økonomi har vært utsatt for store forstyrrelser, slik som oljeprisfallet, pandemien og krigen i Ukraina. Disse eksemplene illustrerer hvordan fleksibiliteten er en styrke ved handlingsregelen.

Representantene viser til at Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser i sin *Uttalelse 2023* anbefalte en grundig faglig utredning av hvordan handlingsregelen bør tilpasses at uttak fra Oljefondet dekker nær 20 prosent av utgiftene på statsbudsjettet. I sin uttalelse fokuserer utvalget på den langsiktige rettesnoren i handlingsregelen, som sier at bruken av fondsmidler over tid skal følge den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond utland.

Samtidig er det viktig å understreke at retningslinjen for finanspolitikken uttrykker flere hensyn, som omtalt i stortingsmelding nr. 29 (2000–2001) *Retningslinjer for den*

økonomiske politikken. Thøgersen-utvalgets vurdering var at de hensynene som ble identifisert i 2001, i all hovedsak også dekker de hensyn som bør ivaretas ved utformingen av finanspolitikken fremover. De påpekte blant annet: «En retningslinje for bruk av oljeinntekter bør være enkel og forståelig. Dette sto sentralt da handlingsregelen ble etablert, det vektlegges sterkt av de som faktisk har brukt den, og det står sentralt blant lærdommene fra økonomisk litteratur og andre lands erfaringer. Hensikten med en regel er ikke bare at den skal fungere som en rettesnor for de politiske beslutningene, men også at budsjettpolitikken skal være lett å kommunisere. Det må antas å være en sentral forutsetning for å sikre legitimitet og politisk eierskap til en slik regel.»

Retningslinjen for bruk av fondsmidler er et politisk styringsverktøy som skal forankre hensynene og avveiningene som gjøres ved bruk av fondsmidler. En eventuell gevinst ved justering av rettesnoren basert på faglige hensyn, som kan vise seg mer kompliserte når de skal gjøres operasjonelle, må veies mot eventuelle politiske kostnader som kan følge av å forlate en rettesnor som virker godt forstått og forankret.

Diskusjon av utøvelsen av finanspolitikken er viktig, og regjeringens rådgivende utvalg for finanspolitisk analyse har gitt nyttige innspill til departementet om bærekraften i statsfinansene. Innspillene om handlingsregelen har dreid seg om hvordan intensjonen i den langsiktige rettesnoren kan ivaretas, men samtidig innebære mindre ustabilitet i retningslinjen for pengebruken og mindre risiko for store fremtidige innstramninger. Senest i Meld. St. 1 (2022–2023) *Nasjonalbudsjettet 2023*, Boks 3.6, beskrev departementet ulike måter å operasjonalisere den langsiktige rettesnoren for bruk av fondsmidler. Departementet arbeider kontinuerlig med å forvalte, analysere og operasjonalisere rammeverket for finanspolitikken, herunder vurderes både faglige og politiske hensyn, slik at disse kan ses i sammenheng og tilpasses til de ulike situasjonene som kan oppstå i finansmarkedene og økonomien fremover.

Dagens operasjonalisering av handlingsregelen gir et godt utgangspunkt for å ivareta intensjonen i retningslinjen. Samtidig jobber departementet videre med å analysere egenskaper ved ulike utforminger av rettesnorer for bruk av fondsmidler, slik at man får et bredere og enda mer solid faglig grunnlag for å vurdere bærekraften i statsfinansene under handlingsregelen. Analysene vil bli presentert for Stortinget i budsjettokumentene.

På denne bakgrunn mener jeg at utredning av hvordan handlingsregelen bør operasjonaliseres, allerede ivaretas på en forsvarlig og helhetlig måte og at forslaget derfor ikke bør tas til følge.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

VEDLEGG

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomiteé
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
23/1088

Dato
10.03.2023

**Dokument 8:138 S (2022-2023) Representantforslag fra
stortingsrepresentantene Ane Breivik, Grunde Almeland og Ingvild Wethrus
Thorsvik om en mer bærekraftig handlingsregel**

Jeg viser til brev 16. februar 2023 vedrørende dokument 8:138 S (2022-2032) med følgende forslag fra representantene Breivik, Almeland og Thorsvik:

Stortinget ber regjeringen utrede en justering av handlingsregelen, herunder en innføring av en kontantstrømregel.

Nedenfor følger mine kommentarer:

Handlingsregelen er en retningslinje for budsjettpolitikken som gir en plan for bruken av fondsmidler over statsbudsjettet. Den uttrykker følgende:

- *Bruken av fondsmidler skal over tid følge den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond utland.*
- *Det må legges stor vekt på å jevne ut svingninger i økonomien for å sikre god kapasitetsutnyttelse og lav arbeidsledighet.*

Representantene viser innledningsvis til at langsiktige fremskrivninger peker på et betydelig inndekningsbehov frem mot 2060, og at politikken må innrettes slik at det blir liten risiko for at man kommer i en situasjon der finanspolitikken ikke er bærekraftig, og det blir behov for omfattende innstramminger. Jeg vil påpeke at bruk av oppsparte midler i Statens pensjonsfond utland skal følge handlingsregelen. Fondsmidlene kan

ikke erstatte nødvendige fremtidige tilpasninger på utgifts- og inntektssiden i resten av statsbudsjettet for å sikre inndekning på lang sikt.

Representantene viser videre til at anslaget for den forventede realavkastningen av fondet ble satt ned fra 4 prosent til 3 prosent per år i 2017, og at daværende sentralbanksjef Øystein Olsens i sin årstale i februar i 2021 pekte på at dersom en da skulle gjentatt beregningen fra 2016, ville endringen i rentenivået alene redusert anslaget på forventet realavkastning fra rundt 3 prosent til om lag 2 prosent per år.

I dag er verden preget av inflasjonstall vi ikke har sett på flere tiår, og rentenivået er hevet igjen. I en oppdatert analyse fra desember anslår Norges Bank forventet realavkastning til 3 prosent ved utgangen av tredje kvartal i fjor på en portefølje tilsvarende SPU (se NBIM *Diskusjonsnotater*: «Forventet avkastning på en investeringsportefølje med flere aktivaklasser», 19. desember 2022). Historien tilsier at realavkastningen av fondet i lange perioder kan bli lavere eller høyere enn det langsiktige anslaget som i dag er på 3 prosent. Samtidig må finanspolitikken ta høyde for at avkastningen er usikker, som Finansdepartementet har omtalt i perspektivmeldinger og nasjonalbudsjetter.

En eventuell justering av den langsiktige rettesnoren for bruk av fondsmidler må være robust i ulike situasjoner. Justeres innretningen av rettesnoren etter situasjonen man står i, vil den etter hvert kunne fremstå mindre veiledende.

Handlingsregelen er fleksibel. I NOU 2015:9 *Finanspolitikk i en oljeøkonomi – Praktisering av handlingsregelen* (Thøgersen-utvalget) ble det påpekt at man ikke mekanisk hadde fulgt rettesnoren, men praktisert handlingsregelen fleksibelt og glattet bruken ved store endringer i fondskapitalen eller i faktorer som påvirker det strukturelle underskuddet. Utvalget pekte på at: «*Denne fleksibiliteten har vært en styrke ved regelen.*» I årene etter 2016, når fondet har steget kraftig i verdi, har budsjettene stort sett lagt opp til et fondsuttak godt under rettesnoren, begrunnet blant annet med risikoen for fall i fondskapitalen. Samtidig har fondsuttaket blitt raskt tilpasset når norsk økonomi har vært utsatt for store forstyrrelser, slik som oljeprisfallet, pandemien og krigen i Ukraina. Disse eksemplene illustrerer hvordan fleksibiliteten er en styrke ved handlingsregelen.

Representantene viser til at Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser i sin *Uttalelse 2023* anbefalte en grundig faglig utredning av hvordan handlingsregelen bør tilpasses at uttak fra Oljefondet dekker nær 20 prosent av utgiftene på statsbudsjettet. I sin uttalelse fokuserer utvalget på den langsiktige rettesnoren i handlingsregelen, som sier at bruken av fondsmidler over tid skal følge den forventede realavkastningen av Statens pensjonsfond utland.

Samtidig er det viktig å understreke at retningslinjen for finanspolitikken uttrykker flere hensyn, som omtalt i stortingsmelding nr. 29 (2000–2001) *Retningslinjer for den*

økonomiske politikken. Thøgersen-utvalgets vurdering var at de hensynene som ble identifisert i 2001, i all hovedsak også dekker de hensyn som bør ivaretas ved utformingen av finanspolitikken fremover. De påpekte blant annet: «En retningslinje for bruk av oljeinntekter bør være enkel og forståelig. Dette sto sentralt da handlingsregelen ble etablert, det vektlegges sterkt av de som faktisk har brukt den, og det står sentralt blant lærdommene fra økonomisk litteratur og andre lands erfaringer. Hensikten med en regel er ikke bare at den skal fungere som en rettesnor for de politiske beslutningene, men også at budsjettpolitikken skal være lett å kommunisere. Det må antas å være en sentral forutsetning for å sikre legitimitet og politisk eierskap til en slik regel.»

Retningslinjen for bruk av fondsmidler er et politisk styringsverktøy som skal forankre hensynene og avveiningene som gjøres ved bruk av fondsmidler. En eventuell gevinst ved justering av rettesnoren basert på faglige hensyn, som kan vise seg mer kompliserte når de skal gjøres operasjonelle, må veies mot eventuelle politiske kostnader som kan følge av å forlate en rettesnor som virker godt forstått og forankret.

Diskusjon av utøvelsen av finanspolitikken er viktig, og regjeringens rådgivende utvalg for finanspolitisk analyse har gitt nyttige innspill til departementet om bærekraften i statsfinansene. Innspillene om handlingsregelen har dreid seg om hvordan intensjonen i den langsiktige rettesnoren kan ivaretas, men samtidig innebære mindre ustabilitet i retningslinjen for pengebruken og mindre risiko for store fremtidige innstramninger. Senest i Meld. St. 1 (2022–2023) *Nasjonalbudsjettet 2023*, Boks 3.6, beskrev departementet ulike måter å operasjonalisere den langsiktige rettesnoren for bruk av fondsmidler. Departementet arbeider kontinuerlig med å forvalte, analysere og operasjonalisere rammeverket for finanspolitikken, herunder vurderes både faglige og politiske hensyn, slik at disse kan ses i sammenheng og tilpasses til de ulike situasjonene som kan oppstå i finansmarkedene og økonomien fremover.

Dagens operasjonalisering av handlingsregelen gir et godt utgangspunkt for å ivareta intensjonen i retningslinjen. Samtidig jobber departementet videre med å analysere egenskaper ved ulike utforminger av rettesnorer for bruk av fondsmidler, slik at man får et bredere og enda mer solid faglig grunnlag for å vurdere bærekraften i statsfinansene under handlingsregelen. Analysene vil bli presentert for Stortinget i budsjettokumentene.

På denne bakgrunn mener jeg at utredning av hvordan handlingsregelen bør operasjonaliseres, allerede ivaretas på en forsvarlig og helhetlig måte og at forslaget derfor ikke bør tas til følge.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

